

idea

---

# FREUD

---

BASKI  
BİLİNÇSİZ  
DÜŞLER KURAMINA METAPSİKOLOJİK BİR EK

---

## METAPSİKOLOJİ — 2



*METAPSİKOLOJİ*  
TAM İÇERİK

RUHSAL OLAYLARIN İKİ İLKESİ ÜZERİNE FORMÜLASYONLAR  
(1911)

RUHÇÖZÜMLEMEDE BİLİNÇALTI ÜZERİNE BİR NOT (1912)

NARSİSSİZM ÜZERİNE. BİR GİRİŞ (1914)

İÇGÜDÜLER VE YAZGILARI (1915)

BASKI (1915)

BİLİNÇSİZ (1915)

I. BİLİNÇSİZİN AKLANMASI

II. BİLİNÇSİZİN ÇOK ANLAMLILIĞI VE YERSEL BAKIŞ AÇISI

III. BİLİNÇSİZ DUYGULAR

IV. BASKININ TOPOGRAFI VE DİNAMİĞİ

V. BÇ.SİZ DİZGESİNİN TİKEL ÖZELLİKLERİ

VI. İKİ DİZGENİN İLETİŞİMİ

VI. BİLİNÇSİZİN TANISI

DÜŞLER KURAMINA METAPSİKOLOJİK BİR EK (1917 [1915])

YAS VE MELANKOLİ (1917)

HAZ İLKESİNİN ÖTESİNDE (1920)

EGO VE İD (1923)

ÖNSÖZ

I. BİLİNÇ VE BİLİNÇALTI

II. BEN VE O (İD VE EGO)

III. BEN VE ÜST-BEN (BEN İDEALİ)

IV. İÇGÜDÜLERİN İKİ SINIFI

V. BENİN BAĞIMLILIKLARI

MAZOŞİZMİN EKONOMİK SORUNU (1924)

GİZEMLİ BLOKNOT' ÜZERİNE BİR NOT (1925)

YADSIMA (1925)

FREUD  
*Metapsikoloji*  
II

BASKI

•  
BİLİNÇSİZ

•  
DÜŞLER KURAMINA METAPSİKOLOJİK BİR EK

*Çeviren*  
Aziz Yardımlı

idea • istanbul

İDEA CEP KİTAPLARI — 008

İdea Yayınevi  
Şarap İskelesi Sk. 2/106-107 34425 Karaköy — İstanbul  
iletisim@ideayayinevi.com / www.ideayayinevi.com  
Bu çeviriler için © AZİZ YARDIMLI 2011

SIGMUND FREUD

*Metapsikoloji*

II

*Baskı*

*Bilinçsiz*

*Düşler Kuramına Metapsikolojik Bir Ek*

Birinci Basım 2000

İDEA CEP KİTAPLARINDA İkinci Basım 2011

*Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü*

*İdea Yayınevinin ön izni olmaksızın*

*yeniden üretilemez*

İDEA CEP KİTAPLARI DİZİSİ 008 RUHBİLİM 2

SÜRELİ YAYIN

YAYININ ADI: Sigmund Freud, *Metapsikoloji II*

YETKİ SAHİBİ / SORUMLU MÜDÜR: ALİYE ZEYNELOĞLU

YÖNETİM YERİ: İDEA YAYINEVİ

Şarap İskelesi Sk. 2/106-107 34425 Karaköy — İstanbul

YAYININ SÜRESİ: 30 GÜNDE BİR

BASKI: BAYRAK MATBAASI

Davutpaşa Cad. 14/2 34015 Topkapı — İstanbul

DAĞITIM: YAYSAT

Doğan Medya Tesisleri, Hoşdere Yolu 34517 Esenyurt — İstanbul

*Printed in Türkiye*

ISSN 2146-1317

İDEA C1 2011/03

## İçindekiler

BASKI — 7

BİLİNÇSİZ — 27

DÜŞLER KURAMINA METAPSİKOLOJİK BİR EK — 77

Sözlük — 117

Çözümlmeler / Aziz Yardımlı — 102

Dizin — 109

## KISALTMALAR LİSTESİ

- Gesammelte Schriften* = Freud, *Gesammelte Schriften* (12 cilt), Viyana, 1924-34.
- Gesammelte Werke* = Freud, *Gesammelte Werke* (18 cilt), Ciltler 1-17 Londra, 1940-52, cilt 18 Frankfurt am Main, 1968. 1960'tan başlayarak bütün düzenleme S. Fischer Verlag (Frankfurt am Main) tarafından yayımlandı.
- Almanach 1937* = *Almanach für das Jahr 1937*, Viyana, Internationaler Psychoanalytischer Verlag, 1936.
- S.K.S.N. = Freud, *Sammlung kleiner Schriften zur Neurosenlehre* (5 cilt). Viyana. 1906-22.
- Collected Papers* = Freud, *Collected Papers* (5 cilt), Londra, 1924-50.
- Standard Edition* = *The standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud* (24cilt), Hogarth Press ve The Institute of Psycho-Analysis, Londra, 1953-74.
- P.F.L.* = *Pelican Freud Library* (15 cilt). Penguin Books, Harmondsworth, 1973'te başladı.

Freud'un ruhçözümlemenin kuramı üzerine yazılarının *Gesammelte Werke*'den (Imago Publishing Co. Ltd., Londra 1940; VIII, X, XIII ve XIV'üncü ciltler) yapılan çevirilerinin bu derleminde James Strachey'in editörlüğü altında ve Anna Freud, Alix Strachey, Alan Tyson ve Angela Richards'ın yardımları ile üretilen *Standard Edition*'un sunuş ve notlandırma yöntemi izlendi. *Standard Edition* bugün de Freud'un yapıtlarının Almanca yayımlarda da izlenen en tam ve en saygın derlemi olarak kalmayı sürdürmektedir. Notlarda göndermeler daha kolay erişilebilme olanağı dikkate alınarak *Standard Edition*'u izleyen *The Pelican Freud Library* yayımlarını belirtiyor.

BASKI  
(1915)





JAMES STRACHEY'İN NOTU

DIE VERDRÄNGUNG

(A) ALMANCA YAYIMLAR

- 1911 *Int. Z. ärztl. Psychoanal.* **3** (3) 129-38.  
1924 *Gesammelte Schriften*, **5**, 466-79.  
1943 *Gesammelte Werke*, **10**, 248-61.

(B) İNGİLİZCE ÇEVİRİLER

“Repression”

- 1925 *Collected Papers*, **4**, 84-97. (Çev. C. M. Baines.)  
1958 *Standard Edition*, **14**, 141-58. (Büyük ölçüde yeniden yapılmış 1925 çevirisi).

“Ruh-Çözümsel Devimin Tarihi” (1914*d*) üzerine çalışmasında Freud “baskı kuramı üzerine ruhçözümlemenin bütün yapısının dayandığı temel taşıdır” dedi; ve elimizdeki denemede ve onu izleyen “Bilinçsiz” üzerine denemenin IV’üncü Kesiminde Freud bu kuramın en geliştirilmiş formülasyonunu verdi.

Baskı kavramı tarihsel olarak ruhçözümlemenin başlangıçlarının kendilerine gider. Yayınlar arasında bu kavrama ilk gönderme 1893’ün Breuer ve Freud “Preliminary Communication”unda (*P.F.L.*, **3**, 61 ve *n.* 1) bulunur. ‘*Verdrängung*’ terimi erken on dokuzuncu yüzyıl ruhbilimcisi Herbart tarafından kullanılmıştı ve

büyük bir olasılıkla Freud'a Herbart'ın bir hayranı olan öğretmeni Meynert tarafından iletildi.<sup>1</sup> Ama, Freud'un kendisinin daha önce sözü edilen "Tarih" in pasajında belirttiği gibi, "baskı kuramı bana hiç kuşkusuz başka herhangi bir kaynaktan bağımsız olarak geldi." "Bir yenilikti," diye yazdı *Özyaşamöyküsel İnceleme*'sinde (1925*d*), ve "ansal yaşamda daha önce ona benzer hiçbir şey bilinmiyordu." Freud'un yazılarında buluşun nasıl olduğu konusunda çeşitli açıklamalar vardır, örneğin *Histeri Üzerine İncelemeler*'de (1895*d*), *P.F.L.*, **3**, 351-3, ve yine "Tarih"te. Tüm bu açıklamalar baskı kavramının kaçınılmaz olarak klinik direnç fenomeni tarafından telkin edildiği olgusunu vurgulamada anlaşılır. Direnç fenomeni de kendi payına uygulamalı bir yenilik tarafından, histerinin kathartik sağaltımında hipnozun terkedilmesi tarafından günışığına çıkarıldı.

Görüleceği gibi, *İncelemeler*'de verilen açıklamada süreci betimlemek için kullanılan terim edimsel olarak 'baskı' değil ama 'savunma'dır. Bu erken dönemde iki terim Freud tarafından ayrımsız olarak, hemen hemen eşdeğerler olarak kullanıldı, gerçi 'savunma' belki de daha sık kullanılmış olsa da. Ama çok geçmeden, sinircelerde eşeysellik üzerine çalışmasında (*P.F.L.*, **10**, 77) belirttiği gibi, 'baskı' oldukça yaygın olarak 'savunma'nın yerine kullanılmaya başladı. Böylece Freud örneğin 'Yarasa Adam' olay öyküsünde (1909*d*) saplantı sinircelerinde 'baskı'yı tartıştı—duygusal yatırımın rahatsız edici tasarımdan kaydırılması (yerdeğiştirme), ki duygusal tasarımın histeride bilinçten tam uzaklaştırılması ile karşıtlık içindedir —, ve 'iki tür baskı'dan söz etti (*P.F.L.*, **9**, 76-7). Aslında terim elimizdeki denemede bu daha geniş anlamda kullanılır—yazının sonlarına doğru çeşitli ruhsal-sinirce biçimlerinde değişik baskı düzenekleri üzerine tartışma tarafından gösterildiği gibi. Ama çok açıkça

<sup>1</sup>[s. 122] Bunun tam bir tartışması Ernest Jones'un yaşamöyküsünün birinci cildinde bulunacaktır (1953, 407vs).

görünür ki, Freud'un göz önünde tuttuğu başlıca baskı biçimi histeride yer alan biçimdi; ve çok daha sonra, *Engellemeler, Belirtiler ve Endişe*'de (1926d), *P.F.L.*, 10, 322 ss, XI'inci Bölüm, Kesim A (c), 'baskı' terimini bu tek özel düzeneğe sınırlamayı ve 'savunma'yı "Benin bir sinirceye götürebilecek çatışmalarda yararlandığı uygulamaların tümü için genel bir adlandırma" olarak kullanmayı önerdi. Bu ayrımı yapmanın önemi daha sonra onun tarafından "Sonlandırılabilir ve Sonlandırılmaz Çözümleme"nin (1937c) V'inci Kesiminde gösterildi.

Baskıyı işleme geçiren güdülendirici gücün doğası üzerine özel sorun Freud için sürekli bir kaygı kaynağı olan bir sorun olsa da, bu çalışmada ona pek dokunulmadı. Özel olarak baskı ve eşey arasındaki ilişki sorusu vardı, ve Fliess mektuplaşmasında (1950a) birçok noktadan görülebileceği gibi Freud buna erken günlerinde kararsızlık gösteren yanıtlar verdi. Ama daha sonra baskıyı 'eşeyelleştirme'ye yönelik tüm girişimleri kararlı olarak reddetti. Bu sorunun tam bir tartışması (Adler'in görüşlerine özel gönderme ile) "Bir Çocuk Dövülüyor" (1919e), *P.F.L.*, 10, 189 ss, son kesimde bulunacaktır. Daha da sonra, *Engellemeler, Belirtiler ve Endişe*'de (1926d), özellikle IV'üncü Bölümde, ve *Yeni Giriş Dersleri*'nin (1933a) 32'nci dersinin ilk yarısında, endişenin daha önce savunduğu gibi baskının bir sonucu olmadığı ama ona götüren başlıca güdülendirici kuvvetlerden biri olduğunu ileri sürerek konu üzerine yeni ışık düşürdü.<sup>2</sup>

<sup>2</sup>Baskı ve Ben tarafından dışsal olgusallığın ya da onun bir bölümünün reddedilmesi ya da yadsınması ('Verlegung') arasındaki ayrım Freud tarafından "Fetişizm" (1927e), üzerine çalışmasında uzunlamasına tartışıldı, *P.F.L.*, 7, 353 ve n. 1. Bkz. ayrıca [s. 77vs].

## BASKI (1915)

1. BİR İÇGÜDÜSEL DÜRTÜNÜN yazgılarından biri de onu etkisiz kılmaya çalışan dirençlerle karşılaşmak olabilir. Buna göre, birazdan daha yakından araştıracağımız koşullar altında, içgüdü *baskılanma* durumuna geçer. Eğer sorun bir dış uyarının etkisi olsaydı, açıktır ki uygun yöntem kaçış olurdu. İçgüdü durumunda kaçışın hiçbir yararı yoktur, çünkü Ben kendi kendisinden kaçamaz. Daha sonraki bir dönemde, yargıya dayalı reddedişte (*kınama*) içgüdüsel dürtüye karşı iyi bir araç bulunacaktır. Kınamanın bir ön evresi, kaçış ve kınama arasındaki bir orta nokta olan baskı kavramı ruhçözümleme incelemelerinden önceki bir tarihte saptanamazdı.

2. Bir baskının olanağını kuramsal olarak türetmek kolay değildir. İçgüdüsel bir dürtü niçin böyle bir yazgiya uğrasın? Açıktır ki burada içgüdü'nün hedefine erişmesinin haz yerine hazzsızlık getirmesi gibi bir koşulun yerine getirilmesi gerekir. Ama böyle bir durumu tasarlamak güçtür. Böyle içgüdüler yoktur, ve içgüdüsel bir doyum her zaman haz vericidir. Özel koşullar, öyle bir tür süreç varsaymak gerekir ki, onun yoluyla doyumun hazzı hazzsızlığa dönüşmelidir.

3. Baskının sınırlarını daha iyi çizebilmek için, kimi başka içgüdü durumlarını tartışabiliriz. Pekala dışsal bir uyarı örneğin bir örgeni yiyerek ve yokederek kendini içselleştirebilir ve böylece sürekli uyarı ve gerginlik artışı için yeni bir kaynak sağlayabilir. Böylelikle uyarı bir içgüdü ile ileri düzeyde bir benzerlik kazanabilir. Biliriz ki bu

durum *acı* olarak duyumsanır. Ama bu yalancı içgüdünün hedefi yalnızca örgendeki değişimin ve ona bağlı hazsızlığın sona ermesidir. Acının sona ermesinden elde edilebilecek daha başka doğrudan bir haz yoktur. Dahası, acı buyurgandır; yalnızca kimyasal olarak ortadan kaldırılma ya da ruhsal bir oyalanma yoluyla etkilenmeye izin verir.

4. Acı durumu amacımız açısından bize herhangi bir yardım sunma konusunda çok az saydamdır.<sup>1</sup> Açlık gibi bir içgüdüsel uyarının doyumsuz kalma durumunu alam. O zaman buyurgan olur, ve doyum eylemi<sup>2</sup> yoluyla olmanın dışında başka hiçbir yolda yatıştırılamaz, ve kalıcı bir gereksinim-gerginliği sürer. Burada baskı gibi birşey uzaktan bile olsa söz konusu olamaz.

5. Böylece bir içgüdüsel dürtünün doyumsuzluğu sonucunda üretilen gerginlik dayanılamayacak denli arttığında, bir baskı durumu hiç kuşkusuz ortaya çıkmaz. Örgenliğin bu duruma karşı savunma araçlarının neler olacağı bir başka bağlamda tartışılmalıdır.<sup>3</sup>

6. Bunun yerine ruhçözümsel uygulamada karşımıza çıktığı biçimiyle klinik deneyim üzerinde duralım. O zaman baskı altındaki içgüdünün doyumunun hiç kuşkusuz olanaklı ve böyle bir doyumun her durumda kendinde haz verici ama başka istemler ve amaçlarla bağdaşmaz olduğunu öğreneceğiz; buna göre bir yerde haz, bir başka yerde ise hazsızlık üretecektir. O zaman hazsızlık güdüsünün doyumun verdiği hazdan daha büyük bir güç kazanması baskı koşulu olmuş olur. Dahası, aktarım sinircelerinin ruhçözümsel deneyimi bizi zorunlu olarak baskının kökensel olarak bulunan bir savunma düzeneği olmadığı, bilinçli ve bilinçsiz ruhsal etkinlikler arasına

<sup>1</sup>[Acı ve örgenliğin onunla başa çıkma yöntemi *Haz İlkesinin Ötesi* (1920g), Bölüm IV'te tartışılır, — Konu daha önce "Tasar"ın (1950a [1895]) I'inci Bölüm, 6'ncı Kesiminde ve *Engellemeler, Belirtiler ve Endişe'nin* (1926d), *P.F.L.*, 10, 331-3, kapanış paragraflarında tartışılmıştır.]

<sup>2</sup>[Tasar" (1950a [1895]), I'inci Bölüm, 1'inci Kesimde bu 'belirli eylem' olarak adlandırılır.]

<sup>3</sup>[Freud'un hangi 'başka bağlam'ı göz önünde tuttuğu açık değildir.]

keskin bir ayrımın getirilişinden önce ortaya çıkamayacağı, ve *baskının özünün yalnızca bilinçli olanı geri çevirmekten ve onu uzakta tutuştan oluştuğu* vargısına götürür.<sup>4</sup> Ruhsal örgütlenmenin böyle bir evreye ulaşmasından önce, içgüdü uyarılarına karşı savunma görevinin içgüdüleri bekleyen başka yazgılar—örneğin karşıtına dönüş ya da birinin kendi kişisine karşı dönme—tarafından yerine getirildiği sayılışı bu baskı görüşünü bütünler.<sup>5</sup>

7. Şimdi bize öyle görünüyor ki, baskının ve bilinçsiz olanın çok büyük ölçüde bağlaşıklık olmaları olgusu karşısında, baskının özünde derinleşmeyi ruhsal etmenler dizisinin yapısı üzerine ve bilinçsiz ve bilinçli arasındaki ayrımlaşma üzerine daha fazla bilgi edininceye dek<sup>6</sup> ertelemeliyiz. O zamana dek, baskının klinik olarak saptanan kimi özelliklerini salt betimlemeci bir yolda toplamaktan çoğunu yapamayız, üstelik başka yerlerde söylenmiş olanları yineleme tehlikesine karşın.

8. Buna göre bir *kök-baskı*, ya da içgüdüünün ruhsal (tasarımsal) temsilcisinin<sup>7</sup> bilince girişinin yadsınmasından oluşan bir ilk baskı evresini varsaymak için nedenimiz vardır. Bununla bir *saplanma* [*Fixierung*] ortaya çıkar; ilgili temsilci bundan böyle değişmeksizin sürer ve içgüdü ona bağlanmış kalır. Bu bilinçsiz süreçlerin daha sonra sözünü edeceğimiz özelliklerinin bir sonucu olarak yer alır.<sup>8</sup>

9. Baskının ikinci evresi, *asıl baskı*, baskılanmış temsilcinin ruhsal türevlerini ya da başka bir yerden kaynaklanarak onunla çağrışım ilişkisine giren düşünce zincirlerini etkiler. Bu bağıntı nedeniyle, bu tasarımlar baskılanmış olanla aynı yazgıya uğrarlar. Asıl baskı öyleyse bir arka-

<sup>4</sup>[Bu formülün değişik bir biçimi “Bilinçaltı” üzerine çalışmada bulunacaktır, § VI.16.]

<sup>5</sup>[Bkz. *İçgüdüler ve Yazgılar* (1915c)]

<sup>6</sup>[Bkz. *Bilinçaltı*, Kesim IV.]

<sup>7</sup>*“der psychischen (Vorstellungs-) Repräsentanz des Triebes* [Bkz. *İçgüdüler ve Yazgılar*]’na (1915c) Editörlük Sunuşu.]

<sup>8</sup>[Bkz. *Bilinçaltı*, s. 142s, § V.5.]

basınçtır.<sup>9</sup> Bundan başka, yalnızca bilinçli olan tarafından baskılanacak olanın üzerinde etkide bulunan itişî vurgulamak yanlıştır. İlk baskılanmış olanın onunla bağıntı içine girebilecek başka herşey üzerinde uyguladığı çekim de eşit ölçüde önemlidir. Eğer bu kuvvetler birlikte etkide bulunmasalardı, eğer daha şimdiden bilinçli olan tarafından itileni kabul etmeye hazır baskılanmış birşey olmasaydı, büyük bir olasılıkla baskı eğilimi amacına ulaşmazdı.<sup>10</sup>

**10.** Baskının önemli etkilerini önümüze getiren ruhsal-sinircelerin incelemesinin etkisi altında, bunların ruhsal-bilimsel içeriğini aşırı büyütme ve kolayca baskının içgüdü temsilcisinin bilinçaltında sürmesinin, kendini daha öte örgütlemesinin, türevler oluşturmalarının ve bağıntılar kurmasının önüne geçmediğini unutmaya eğilimine gireriz. Baskı gerçekte yalnızca tek bir ruhsal dizge ile, bilinçlinin dizgesi ile bağıntının yoluna çıkar.

**11.** Ruhçözümleme bize ruhsal-sinirceler durumunda baskının etkilerinin anlaşılması için önemli olan daha başka şeyleri de gösterebilir. Örneğin içgüdü temsilcisinin eğer baskı tarafından bilinçli etkiden geriye çekilecek olursa daha az rahatsız edilerek ve daha yaygın olarak geliştiğini gösterir. Bir bakıma karanlıkta ürer ve öyle aşırı anlatım biçimleri kazanır ki, bunlar çevrilip sinirceliye sunulduklarında kaçınılmaz olarak yalnızca ona yabancı görünmekle kalmaz, ama ayrıca onu içgüdü'nün gücünün olağandışı ve tehlikeli bir tablosu ile de ürkütürler. İçgüdü'nün bu aldatıcı gücü düşlemede engelsiz bir açınının

<sup>9</sup>[*'Nachdrängen.'* Freud aynı terimi Schreber çözümlemesindeki süreci açıklamasında (bkz. sonraki dipnot) ve ayrıca *Bilinçsiz* üzerine çalışmasında da kullanır (Kesim IV). Ama yirmi yıldan daha uzun bir süre sonra, "Sonlandırılabilir ve Sonlandırılmaz Çözümleme"nin üçüncü kesiminde bu noktaya değinirken, *'Nachverdrängung'* (arka-baskı) sözcüğünü kullanır.]

<sup>10</sup>[İki baskı evresinin son iki paragrafta verilen açıklaması Freud tarafından dört yıl önce biliniyordu (gerçi biraz ayrı bir biçimde olsa da); bkz. Schreber çözümlemesi (1911c), *P.F.L.*, 9, 205-6, ve Frencci'ye 6 Aralık 1910 tarihli bir mektup (Jones, 1955, 499). Bkz. ayrıca *Düşlerin Yorumu*'na (1900a) 1914'te eklenen not, a.y., 4, 698 n. 2.]

ve düşükrıklığına uğrayan doyuma bağı set-çekmenin sonucudur. Bu son sonucun baskı ile bağı olması baskının asıl imlemini aramamız gereken yeri gösterir.

**12.** Ama bir kez daha karşıt bakış bakış açısına dönerek, baskının ilk-baskılanmışın tüm türevlerini bilinçliden uzak tuttuğunu sanmanın kesinlikle doğru olmadığını belirtelim.<sup>11</sup> Eğer bu türevler, ister çarpıtmaların kabul edilmesiyle isterse araya giren bir dizi halka nedeniyle olsun, baskılanan temsilciden yeterince uzaklaşmışlarsa, bilinçli olana özgürce giriş yapabilirler. Sanki bilinçlinin onlara karşı direnci başlangıçta baskılanmış olandan uzaklıklarının bir işlevi olmuş gibidir. Ruhçözümsel uygulayımın yürütülmesi sırasında, hastadan sürekli olarak baskılanmışın uzaklık ya da çarpıtılmalarının bir sonucu olarak bilinçlinin sansüründen geçebilecek türde türevlerini üretmesini isteriz. Aslında tüm bilinçli hedeftasarımların ve tüm eleştirinin bir yana atılması koşulu altında hastadan istediğimiz ve baskılanmış temsilcinin bilinçli bir çevirisini yeniden oluşturmada yararlandığımız çağrışımlar<sup>12</sup> bu tür uzak ve çarpık türevlerden başka birşey değildirler. Bu süreç sırasında hastanın böyle bir çağrışımlar dizisini üretmeyi sürdürebildiğini gözleriz, ta ki baskılanmış olanla bağıntısı baskılama girişimini yinelemesini zorunlu kılacak denli yeğın olarak işleyen bir düşünce oluşumuna raslayıncaya dek. Sinirce belirtilerinin de yukarıdaki koşulu yerine getirmiş olmaları gerekir, çünkü bilince daha önce ona yadsınan giriş hakkını sonunda bu oluşumlar aracılığıyla kazanan baskılanmışın türevleridirler.<sup>13</sup>

### **13.** Baskılanmışın çarpıtılmasının ve uzaklığının bilinç-

<sup>11</sup>[Burada ele alınan noktalar *Bilinçsiz*, Kesim VI'da tartışılır.]

<sup>12</sup>[*Die Einfalle*, 'birdenbire akla geliveren düşünceler.]

<sup>13</sup>[1924 öncesi Almanca yayımlarda bu tümcenin son parçası şöyleydi: "Welches sich ... den ihm versagten Zugang vom Bewußtsein endlich erkämpft hat" :: "bilinç tarafından ona daha önce yadsınan girişi ... sonunda koparmış olan ..." 1924 sonrası Almanca yayımlarda 'vom/ tarafından' sözcüğü 'zum/-e' sözcüğü olarak düzeltili.]



li olanın direnci ortadan kaldırılıncaya dek ne denli ileri gitmesi gerektiği genel olarak saptanamaz. Burada ince bir denge yer alır ki işleyiş yolunun bizden gizli kalmasına karşın, etkide bulunma yolu bilinçsiz öge üzerine yatırımın belirli bir yeğinliğe ulaşmasından önceki bir duruşu ilgilendirdiğini tahmin etmemize izin verir—bir yeğlilik ki, aşılmasıyla bilinçsiz öge doyuma ulaşmayı başaracaktır. Öyleyse baskı *büyük ölçüde bireysel* davranır; baskılanmışın tek tek her bir türevinin kendi tikel yazgısı olabilir; biraz daha çok ya da biraz daha az çarpıtma bütün sonucun değişmesine yol açar. Bu bağlamda insanların ayrıcalıklı nesnelere, ideallerinin en tiksindikleri ve başlangıçta birbirlerinden yalnızca küçük değişikliklerle ayırılan nesnelere aynı algı ve yaşantılardan kaynaklandığını da anlayabiliriz.<sup>14</sup> Gerçekten de, fetişin doğuşu durumunda bulduğumuz gibi, kökensel içgüdü temsilcisi iki parçaya ayrılabilir ve bunlardan biri baskıya uğrarken, geri kalanı ise, tam olarak bu iç bağlanmışlıktan ötürü, idealleştirilme yazgısına uğrar.<sup>15</sup>

**14.** Çarpıtmanın derecesindeki bir artış ya da azalışın doğan aynı sonuç haz ve hazzı üretiminin koşulundaki bir değişki yoluyla deyim yerindeyse aygıtın öteki ucunda da elde edilebilir. Oluşturulmuş öyle özel uygulamalar vardır ki, amaçları ruhsal kuvvetlerin oyununda başka durumlarda hazzı açacak şeylerin bu durumda haz getirmesini sağlayacak türde değişimler ortaya çıkarılmaktadır; ve ne zaman böyle bir uygulamalı araç eyleme geçse, başka türlü reddedilecek bir içgüdü temsilcisi için baskı ortadan kaldırılır. Bu uygulamalar şimdiye dek yalnızca *Şakalar* için sağın olarak incelenmiştir.<sup>16</sup> Bir kural olarak, baskının ortadan kaldırılması ancak geçicidir, ve hemen yeniden kurulur.

<sup>14</sup>[Bkz. *Narsissizm*, s. 63, § III.3.]

<sup>15</sup>[Bkz. Freud'un *Üç Deneme*'sinden (1905d) birincisinin 2'nci Kesimi (A), *PFL.*, 7, 65-8 ve dipnotlar.]

<sup>16</sup>[Bkz. Freud'un şakalar üzerine kitabının (1905c) ikinci bölümü, *PFL.*, 6, 47ss.]

**15.** Ama bu tür deneyimler baskının daha öte özelliklerini de dikkate alabilmemizi sağlar. Baskı biraz önce belirttiğimiz gibi yalnızca *bireysel* olmakla kalmaz, ama ayrıca aşırı ölçüde devingendir [*mobil*]. Baskı süreci bir kez yer alan ve sonuçlarında sürekli bir olay olarak düşünülmeyecektir—örneğin dirimli bir şeyin öldürüldüğünde bundan böyle ölü olması gibi; tersine, baskı sürekli bir kuvvet harcamasını gerektirir ki, bunun kesilişi ile baskının başarısı tehlikeye düşer ve buna göre yeni bir baskı edimi zorunlu olur. Baskılananın bilinçlinin yönünde sürekli bir basınç uyguladığını tasarlayabiliriz, öyle ki bu baskı sona ermeyen bir karşı-baskı tarafından dengelenmelidir.<sup>17</sup> Böylece baskının sakınıcı sürekli bir kuvvet harcanışını öngerektirir, ve ortadan kaldırılması ekonomik olarak bir tasarruf anlamına gelir. Baskının devingenliği bunun dışında düş oluşumunun biricik olanığını sağlayan uyku durumunun ruhsal özelliklerinde de bir anlatım bulur.<sup>18</sup> Uyanma ile birlikte, içeri çekilmiş olan baskı yatırımları bir kez daha dışarı gönderilir.

**16.** Son olarak, bir içgüdüsel dürtü konusunda onun baskılanmış bir dürtü olduğunu saptadığımız zaman herşeye karşın çok az şey söylemiş olduğumuzu unutmamalıyız. Böyle bir dürtü baskıya zarar vermeksizin oldukça değişik durumlarda bulunabilir, etkinliğini durdurmuş, e.d. üzerine çok az ruhsal enerji yatırılmış olabilir, ya da değişen derecelerde yatırılmış ve böylelikle etkinliğe yetenekli olabilir. Etkinleşmesi hiç kuşkusuz baskıyı doğrudan doğruya ortadan kaldırması sonucunu getirmeyecek, ama gene de dolambaçlı yollardan bilince girişle sonlanan tüm süreçleri uyaracaktır. Bilinçsizin baskılanmamış türevleri durumunda, tekil bir tasarımın yazgısı üzerine karar sık sık etkinleşmesinin ya da yatırımının ölçüsü tarafından verilir. Böyle bir türevin, çok az bir enerjiyi temsil ettiği sürece, baskılanmamış kalması gündelik bir olaydır,

<sup>17</sup>[Bu nokta *Bilinçsiz*, IV'üncü kesimde tartışılır.]

<sup>18</sup>[Bkz. *Düşlerin Yorumu* (1900a), Bölüm VII (C), *P.F.L.*, 4.]

gerçi içeriği bilinçli olarak egemen olanla bir çatışmaya yol açmaya uygun olsa da. Ama nicel etmen kendini bu çatışma için belirleyici olarak gösterir; temelde yakışksız tasarım kendini belli bir ölçünün üzerinde güçlendirir güçlendirmez, çatışma edimselleşir, ve baskıya götüren şey tam olarak bu etkinleşmedir. Böylece baskı olgusunda enerji yatırımının artışı bilinçsive bir yaklaşma ile aynı anlamda işlerken, o yatırımın bir azalışı ise bilinçsizden ya da çarpıtmadan uzaklık ile aynı anlamda işler. Baskıcı eğilimlerin sevimsiz olanın zayıflamasında onu baskılamanın yerine bir almaşık bulabileceklerini anlarız.

**17.** Bu noktaya dek süren tartışmada bir içgüdü temsilcisinin baskılanışını ele aldık, ve böyle bir temsilci ile içgüdüden gelen ruhsal enerjinin (libido, ilgi) belirli bir miktarı ile yatırılı olan bir tasarımı ya da bir tasarımlar kümesini anladık. Klinik gözlem şimdi bizi buraya dek birleşik olarak gördüğümüz şeyi ayırmaya zorlar, çünkü içgüdüyü temsil eden başka birşeyin de tasarımın yanısıra dikkate alınması gerektiğini ve bu ikinci öğenin tasarımın uğradıklarından bütünüyle ayrı olabilen baskılanma yazgılarına uğradığını gösterir. Ruhsal temsilcinin bu öteki öğesi için *heyecan-miktarı* terimi kabul edilmiştir;<sup>19</sup> içgüdüünün kendini tasarımdan ayırmış olması ve niceliği ile orantı içinde heyecanlar olarak dikkati çeken süreçlerde anlatım bulması ölçüsünde, içgüdüye karşılık düşer. Bu noktadan sonra, bir baskı durumunu betimlerken, baskı yoluyla tasarımdan ortaya çıkanı ve ona bağlı içgüdü enerjisinden ortaya çıkanı ayrı ayrı izlememiz gerekecektir.

**18.** Her ikisinin de yazgıları üzerine genel olarak birşeyler söylemek istiyoruz. Bu bizim açımızdan belli bir yöneline uygun olarak olanaklı olacaktır. İçgüdüyü temsil eden *tasarımın* genel yazgısının, eğer o tasarım önceden

<sup>19</sup>[*'Affektbetrag.'* Bu terim geriye Breuer dönemine gider. Bkz. örneğin Freud'un denemesinin, 1894a, son paragrafı, ve Editörün o denemeye Ek yazısı.]

bilinçli idiyse bilinçliden yitmesinden, ya da eğer bilinçli olmak üzereydiyse bilinçten uzak tutulmasından başka birşey olabilmesi güçtür. Ayrım bundan böyle önemli değildir; sevimsiz bir konuktan salonumu ya da evimin girişini boşaltmasını istemem ya da onu tanıdıktan sonra evimin eşliğinden girmesine izin vermemem arasındaki ayırmadan daha çoğu değildir.<sup>20</sup> Ruhçözümlemede yapılan gözlemler üzerine yüzeysel bir bakışın bize öğrettiği gibi, içgüdü temsilcisinin *nicel* etmeninin yazgısı üç türde olabilir: Ya içgüdü bütünüyle baskılanır, öyle ki geriye hiçbir izi kalmaz, ya kendini belli bir yolda nitel olarak renklendirilmiş bir heyecan olarak gösterir, ya da endişeye çevrilir.<sup>21</sup> Son iki olanak önümüze içgüdü'nün yeni yazgısı olarak *içgüdü'nün* ruhsal enerjilerinin *heyecanlara*, ve özellikle *endişeye çevrilmesini* göz önüne alma görevini koyar.

**19.** Baskının güdü ve amacının hazzsızlıktan kaçınmaktan başka hiçbirşey olmadığını anımsıyoruz. Bundan şu çıkar ki, temsilcinin heyecan-miktarının yazgısı tasarımın yazgısından çok daha önemlidir ve bu olgu baskı süreci üzerine yargımız için belirleyicidir. Eğer bir baskı hazzsızlık duygusunun ya da endişenin doğuşunun önlenmesini sağlayamazsa, başarısızlığa uğradığını söyleyebiliriz, üstelik tasarım bölümü açısından hedefe erişebilmiş olsa bile. Başarısızlığa uğramış baskı ilgimizi başarılı olmuş birinden doğallıkla daha çok çekecek, çünkü bu ikincisi çoğunlukla incelememizden kaçacaktır.

**20.** Şimdi baskı sürecinin *düzenegi* üzerine belli bir kavrayış edinmeyi, ve herşeyden önce tek bir baskı düzeneginin mi olduğunu yoksa bunların sayısının birden çok mu

<sup>20</sup>Baskı sürecine uygulanabilen bu benzetme baskının daha önce değinilen bir özelliğine de genişletilebilir. Yalnızca şunu eklemem gerek ki, konuğa yasaklanan kapıya sürekli bir bekçi dikmem gerekir, yoksa geri çevrilen kişi kapıyı zorla açacaktır. [Benzetme Freud tarafından *Beş Ders*'inin (1910a) ikincisinde geliştirilmiştir.]

<sup>21</sup>[Freud'un bu nokta üzerine değiştirilmiş görüşleri *Engellemeler, Belirtiler ve Endişe*'sinde (1926d), özellikle IV'üncü Bölümün sonunda ve Bölüm XI, Kesim A (b)'de bildirilir; *P.F.L.*, 10, 263-4 ve 320ss.]